

Gönderim: 13.08.2023

Kabul: 27.01.2024

Tür: Araştırma Makalesi

Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Programlarındaki ders aidiyetlerinin incelenmesi

Sefa Emre ÖNCÜ^a
İrfan SÜRAL^b

^a Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi, Merkez Büro Yöneticiliği, ORCID: 0009-0008-2314-4628

^b Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü, ORCID: 0000-0003-2232-9483

Özet

Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Sisteminde (AÖS) ortak ders olarak birden fazla programda yer alan dersler mevcuttur. Yabancı Dil, Türk Dili vb. olan bu dersler, temel olarak bir programa ait olup başka programlarda da okutulmaktadır. Bu derslerin hangi program bünyesinde yürütülmesi gerektiği ile ilgili 2021-2022 öğretim yılından itibaren belirli kriterlere göre bir programa atanmasına yönelik aidiyet çalışması gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, programların ders aidiyetlerine göre incelenmesi ve bu aidiyetlerin öğrenenlere kayıt öncesi destek vermesi amaçlanmış olup bu amaç doğrultusunda öğrenenler için bir kayıt destek sisteminin geliştirilmesi planlanmıştır. Kayıt destek sisteminde bir programın ders ağırlığının nasıl olduğu, öğrenenin ilgisini çeken derslerin hangi programlarda okutulduğu gibi bilgilerin sunulmasına yönelik çalışma gerçekleştirilmiştir. Araştırma, nitel araştırma desenlerinden durum çalışması ile desenlenmiş ve veriler, doküman analizi kullanılarak incelenmiştir. Araştırmanın verileri, Anadolu Üniversitesi AÖS'te ders aidiyeti uygulamasının yapıldığı 65 programdaki dersler ve bu derslerin aidiyetleri incelenerek elde edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre toplam 1.133 dersten 252'si birden fazla programda okutulurken 881 ders ise sadece bir programda okutulmaktadır. 43 ön lisans programında ders listesindeki derslerin aidiyet benzerlik oranı %48,64 iken lisans programlarında bu oran %56,25'tir. 65 programa göre bu oran %52,17'dir. Yaklaşık olarak her iki dersten birinin ders aidiyetinin başka programda olduğu ve seçmeli ders uygulaması bulunmadığı göz önünde bulundurulduğunda sunulacak kayıt destek sisteminin öğrenenlerin kayıt süreçlerini önemli ölçüde kolaylaştıracağı öngörülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Açıköğretim, Eğitim-Öğretim, Ders Programı, İçerik, Müfredat, Kayıt, Destek Sistemi

Kaynak Gösterme

Öncü, S. E. ve Süral, İ. (2024). Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Programlarındaki ders aidiyetlerinin incelenmesi. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAd)*, 10(1), 49-70. <https://doi.org/10.51948/auad.1342349>

A review of course areas of Anadolu University Open Education Programs

Abstract

In the Anadolu University Open Education System (OES), there are courses designated as common across multiple programs. Courses such as Foreign Language, Turkish Language, etc., originally designed for one program, are also offered in other programs. To determine the allocation of these courses to specific programs based on defined criteria, a study on course affiliation has been conducted starting from the 2021-2022 academic year. The objective of this research is to examine the affiliation of courses to programs and to develop a registration support system that provides pre-registration assistance to learners. The registration support system aims to present information about the course weight of a program and identify courses that align with the interests of learners across various programs. The research employs a qualitative research design, specifically a case study, and data are analyzed using document analysis. Data for the study were obtained by examining courses and their affiliations in 65 programs where the course affiliation application is implemented in the Anadolu University OES. Among the total of 1,133 courses, 252 are taught in more than one program, while 881 courses are exclusive to a single program. The course affiliation similarity rate for courses in associate degree programs is 48.64%, whereas in undergraduate programs, it is 56.25%. Across all 65 programs, this rate is 52.17%. Given that nearly one in two courses has an affiliation in another program and considering the absence of elective course practices, it is anticipated that the proposed registration support system will significantly facilitate the registration processes for learners.

Keywords: Open Education, Education-Teaching, Course Program, Content, Curriculum, Registration, Support System

Giriş

Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesinin kurulduğu 1982 yılından itibaren tüm Türkiye’de merkezi olarak Açıköğretim Sistemine (AÖS) göre öğretim yapmaktadır (Taşcı, 2009). AÖS, 1982 yılında kurulduğunda Açıköğretim Fakültesi; İktisat ve İş İdaresi Lisans Programlarıyla öğretim yapmaya başlamıştır. Bu iki programda 1982 yılında Tablo 1’de görüldüğü üzere 1. sınıfta ortak olarak Genel Muhasebe, Davranış Bilimlerine Giriş, Temel Hukuk, İktisada Giriş, Genel Matematik, Atatürk İlkeleri İnkılap Tarihi ve İş İdaresine Giriş dersleri okutulmuştur (Anadolu Üniversitesi, 2023a).

1982-1983 Öğretim Yılı		2023-2024 Öğretim Yılı	
Ortak Okutulan Eski Dersler	İktisat Programı Güncel Dersler	İşletme Programı Güncel Dersler	
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi			
Davranış Bilimlerine Giriş		Davranış Bilimleri I	
		Davranış Bilimleri II	
Genel Matematik	Matematik I	Genel Matematik	
	Matematik II		
Genel Muhasebe	Genel Muhasebe I	Finansal Muhasebe	
	Genel Muhasebe II		
İktisada Giriş	İktisada Giriş I	İktisada Giriş I	
	İktisada Giriş II	İktisada Giriş II	
İş İdaresine Giriş	Genel İşletme	İşletme İlkeleri	
		İşletme Fonksiyonları	
Temel Hukuk	Hukukun Temel Kavramları	Hukukun Temel Kavramları	
	İktisat Sosyolojisi	İşletme İletişimi	
	Yönetim ve Organizasyon		
	Yabancı Dil I	Yabancı Dil I	
	Yabancı Dil II	Yabancı Dil II	

1993 yılında İktisat ve İşletme Fakültelerinin kurulmasıyla İktisat Lisans Programı, İktisat Fakültesine; İş İdaresi Lisans Programı ise İşletme adıyla İşletme Fakültesine geçirilmiştir. Daha sonra 2012-2013 öğretim yılında AÖS’teki tüm programlar yıllık sistemden dönemlik-kredili sisteme geçirilmiştir. Tablo 1’e göre 1982-1983’te okutulan ortak dersler zamanla iki programda değişmiş ve 2023-2024 öğretim yılı itibariyle İktisat Lisans Programında 1. sınıf dersleri incelendiğinde; 1. yarıyıda Genel İşletme, Genel Muhasebe I, Hukukun Temel Kavramları, İktisada Giriş I, Matematik I ve Yabancı Dil I dersleri; 2. yarıyıda Genel Muhasebe II, İktisada Giriş II, İktisat Sosyolojisi, Matematik II, Yabancı Dil II ve Yönetim ve Organizasyonu dersleri okutulmaktadır. İşletme Lisans Programında ise 1. yarıyıda Davranış Bilimleri I, Genel Matematik, Hukukun Temel Kavramları, İktisada Giriş I, İşletme İlkeleri ve Yabancı Dil I dersleri; 2. yarıyıda Davranış Bilimleri II, Finansal

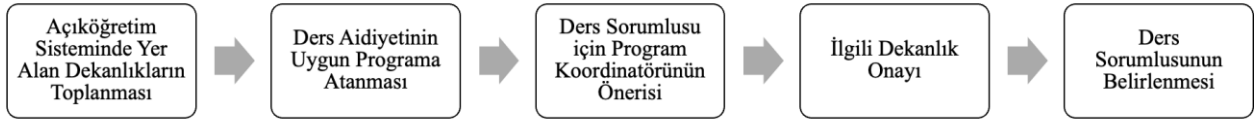
Muhasebe İktisada Giriş II, İşletme Fonksiyonları, İşletme İletişimi ve Yabancı Dil II dersleri okutulmaktadır. Kurulduğu günden bugüne AÖS'te dersler değişime uğramıştır. Tablo 1'de yer alan iki programa bakıldığında sadece Hukukun Temel Kavramları dersinin 1. sınıfta aynı kaldığı görülmektedir. Bu bağlamda, Açıköğretim Sistemindeki programda bazı derslerin bölündüğü, bazı derslerin kaldırıldığı, bazı derslerin yerine başka ders konulduğu ya da daha sonradan yeni ders olarak eklendiği görülmektedir. 1982 yılından itibaren yapılan ders değişikliklerini gösteren ders intibak tablolarına göre; yıllık sistemde 32 programda 825 intibak, yıllık sistemden dönemlik-kredili sisteme geçişte 52 programda 2.203 intibak ve dönemlik-kredili sistemde aktif olmayan programlar dahil 76 programda 1.786 intibak yapılmıştır. Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersi 1982'de 1. sınıfta okutulurken 2023'te 2. sınıfta okutulmaktadır. Yabancı Dil (I-II) dersleri ise 1982'de 1. sınıfta okutulmazken 2023'te 1. sınıfta okutulmaktadır. (Anadolu Üniversitesi, 2023a).

2023 yılı itibariyle öğrenenler, AÖS'te 41 ön lisans ve 22 lisans düzeyindeki 63 programa kayıt yaptırabilmektedir. Anadolu Üniversitesi AÖS Türkiye programlarına, Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezinin (ÖSYM) yaptığı; Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS) ile ortaöğretim mezunları, AÖS'te yerleştirildiği ön lisans veya lisans programlarına, Dikey Geçiş Sınavı (DGS) ile bir yükseköğretim kurumunun ön lisans programından mezun olanlar AÖS'te yerleştirildiği lisans programlarına kayıt yaptırabilmektedir. Bir yükseköğretim programında kaydı olan öğrenenler, Yükseköğretim Kurumunun (YÖK) belirlediği kriterlere uygun olması durumunda AÖS'e kayıt yaptırabilmektedir. Ayrıca, bir yükseköğretim programında kayıtlı ya da mezun olanlar, derecelerine göre Sınavsız İkinci Üniversite kapsamında AÖS'teki ön lisans ve lisans programlarına kayıt yaptırabilmektedir. AÖS'e kayıt yaptıranların mezun olabilmeleri için ön lisans programlarında en az 120 AKTS kredi, lisans programlarında ise en az 240 AKTS kredi ders almaları gerekmektedir. Ancak, AÖS'te seçmeli ders uygulaması bulunmadığı için öğrenenler kayıt yaptırdığı programdaki tüm dersleri alması ve başarılı olması gerekmektedir (Öztürk, 2018). AÖS'e YKS ve Sınavsız İkinci Üniversite kapsamında kayıt yaptıranlar, bir yükseköğretim programında alıp başardığı Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I-II, Türk Dili I-II ve Yabancı Dil I-II (Almanca, Fransızca ve İngilizce) dersleri için kaydoldukları öğretim yılının kayıt tarihleri arasında ders muafiyeti talebinde bulunabilmektedir. DGS ile yerleşenler, kayıt yaptırdığı programın ilk dört yarıyıl derslerinden sorumlu tutulmamaktadır. Yatay Geçiş kapsamında kayıt yaptıranlar ise önceki yükseköğretim programındaki derslerin transferi yapıldıktan sonra AÖS'teki dersleri alması gerekmektedir (Anadolu Üniversitesi, 2023a).

Jadefrid vd. (2016) öğrenenlerin bir yükseköğretim programına kayıt yaptırmadan önce programın ders listesi ve içeriklerini de araştırmasının akademik başarısı açısından önemli olduğunu belirtmektedir. AÖS'teki bir programda okutulan tüm dersler, zorunludur. Özellikle açık ve uzaktan öğretim yapan ve birebir danışmanı bulunmayan yükseköğretim kurumlarının, program bazında güncel ders listelerini açık bir şekilde göstermesi gerekmektedir. Öğrenenlerin derslerle ilgili aradığı bilgilere hızlı bir şekilde ulaşması, ulaşamayanlara destek hizmeti verilmesi öğrenenlerin program seçimlerini kolaylaştırmaktadır (Hanson & Jubeck, 1999). Anadolu Üniversitesi AÖS'teki derslerin uzmanlar tarafından takip edilebilmesi için ders aidiyeti uygulaması bulunmaktadır. Bu uygulamayla ilgili veriler, programların ders dağılımı ve derslerin hangi programlarla bağlantısının olduğu hakkında bilgi verebilmektedir.

Ders Aidiyeti

Ders aidiyeti tanım olarak bir kurumda okutulan derslerin içerik, çıktı, kitap, materyal, sunum ve sınav süreçleri gibi takip edilmesi için ders havuzunda bulunan derslerin okutulan programlar arasında alan yönünden hangi programa yakın olduğunu ifade etmektedir. 1997 yılında Lizbon Tanıma Sözleşmesi olarak bilinen Avrupa Bölgesinde Yükseköğretimle İlgili Belgelerin Tanınmasına İlişkin Sözleşme ile Avrupa'da yer alan ülkelerde alınan öğrenimlerin tanınması kararı doğrultusunda Avrupa ülkeleri arasında bir sözleşme imzalanmıştır. Bologna Bildirisi, Bologna Üniversitesinin 600. yılı olan 1999 yılında yayınlanmış olup bu bildiri Bologna Süreci olarak adlandırılmıştır. Bu sürecin 2010 yılına kadar tamamlanması planlanmıştır (Kehm, 2010). Huisman vd. (2012) Avrupa ülkelerinde yükseköğretimin yanı sıra ortaöğretim derecelerinin ülkeler arasında tanınması, öğrenen hareketliği, yaşam boyu öğrenme ve derslerin sayılması için düzenlenen Avrupa Kredi Transferinin (AKTS) konularında Bologna Süreci kapsamında standartlar belirlendiğini ifade etmektedir. Türkiye, Temel Yeterlikler Çerçevesini oluşturarak Avrupa Yeterlilikler Çerçevesine 2015 yılında dahil olmuştur (Baykal, 2017). Anadolu Üniversitesi AÖS'te programların kayıt koşulları, dersleri, ders içerikleri, çıktıları gibi süreçler ilgili Dekanlıkların görevlendirdiği Program Koordinatörlükleri tarafından yürütülmektedir. Ders aidiyetlerinin belirlenmesi ile derslerin yürütülmesine yönelik süreçler, Şekil 1'de görüldüğü üzere program bazında değil tekil ders bazında sistematik olarak dizayn edilmektedir.

Şekil 1. Ders Aidiyetleri ve Ders Sorumlularının Belirlenmesi ile İlgili Süreç Anadolu Üniversitesi Örneği

Aktif programlarda okutulan dersler için canlı ders yapılması, materyal hazırlanması gibi süreçlerin alanında uzman olan profesyoneller tarafından yürütülmesi için her dönemden önce ders sorumluları belirlenmektedir. Okutulan dersler, ders aidiyetinin olduğunun program koordinatörünün önerisi ve ilgili Dekanlığın onayıyla ders sorumlularının belirlenmesi için 2021-2022 öğretim yılında Açıköğretim, İktisat ve İşletme Fakülteleri Dekan ve Dekan Yardımcılarının çalışmalarıyla, dersin içerik yönünden hangi programa yakın olduğu göz önünde bulundurularak ders aidiyetleri belirlenmiştir. Birden fazla programa yakın olan dersler için de Dekanlıkların görüşü alınarak ders aidiyeti çalışması yapılmıştır. Ders sorumlusu olarak atanan görevliler, kurum içi ya da kurum dışından olabilmektedir (Anadolu Üniversitesi, 2023a).

Açıköğretim Destek Sistemi

Açık ve uzaktan öğretim yapılan kurumların destek hizmetleri ile ilgili farklı tanımlar ve sınıflandırmalar bulunmaktadır. Tait (2000) açık ve uzaktan öğretim sistemine göre öğretim yapılan kurumlarda destek hizmetleri planlanmasında; öğrenenin kişisel koşulları, coğrafya, yönetim sistemi, ölçek (teknik kapasite), teknoloji, program ve ders boyutlarının olduğunu belirtmektedir. Simpson (2000) destek hizmetlerini akademik ve akademik olmayan destek olarak kategorize etmiştir. Akademik destek boyutu, öğrenenlerin program ve derslerle ilgili öğretim görevlilerinden aldığı destek olarak tanımlanırken; akademik olmayan destek ise öğrenci işleri, kayıt, mezuniyet gibi süreçleri ifade edilmektedir. Thorpe (2002) destek hizmetlerini sürecine göre; program öncesi, program sırası, program sonrası destek şeklinde sıralarken, destek hizmetlerini içeriğe göre ise kurumsal ve konu desteği olarak sınıflandırmaktadır.

Lee (2003) açık ve uzaktan öğretim kurumlarının öğrenen merkezli olması gerektiğini ve bu bağlamda kurumların destek hizmetleri sunması gerektiğini belirtmektedir. Anadolu Üniversitesi destek hizmetlerini, sadece kayıtlılar için değil adaylar ve mezunlar için

AOSDESTEK adıyla sunmaktadır. Akademik olmayan destek hizmetleri; AOSDESTEK'te yer alan Ticket (Soru-Sor), Sık Sorulan Sorular ve yapay zeka destekli Sanal Asistan uygulamalarında İnternet ortamında verilmektedir. Beta sürümüyle yayında olan yapay zeka destekli Sanal Asistan uygulamasının cevap veremediği konularda yetkililer, kullanıcılar sorularını Canlı Destek sistemi üzerinden cevaplamaktadır. Ayrıca, AÖS hakkında telefonla bilgi almak isteyenler için hafta içi Çağrı Merkezi hizmeti verilmektedir. Akademik destek hizmetleri ise e-Kampüs Sisteminde canlı dersler üzerinden öğrenenlerle etkileşimli olarak verilmektedir (Anadolu Üniversitesi, 2023b).

Araştırma Problemi

Gelişen teknoloji ve internetin yaygınlaşmasıyla açık ve uzaktan öğretim programlarına kayıt olanakları artmasıyla birlikte öğrenenler çevrimiçi ortamda bir yükseköğretim programlarına kolay ve hızlı bir şekilde kayıt yaptırabilmektedir. Ancak, açık ve uzaktan öğretim sistemindeki öğrenenler, örgün sistemdeki öğrenenlere göre izole olduğu için programla ilgili kararları genellikle kendi başlarına almaktadır. Bozkurt vd. (2021) bilginin devamlı değişmesi ve büyümesi nedeniyle dijital yeterlik kavramının, yaşam boyu öğrenme anlayışı için önemli olduğunu belirtmektedir. Binali vd. (2021) çevrimiçi öğrenme, kişisel gelişim için ya da bir alanda ders alma ihtiyacı için her zaman ve her yerde gerçekleştirilebileceğini ifade etmektedir. Nielsen (1998) birden fazla birimden gelen bilgilerin, Web sitelerinde alt sitelerde iş birliği yaparak yönetilmesi gerektiğini ve kullanıcıların gerçekleştirmek istediği işlemlere göre tasarlanması gerektiğini belirtmektedir. Web siteleri, kullanıcı odaklı ve kullanılabilir olması için kullanıcıların özelliklerine göre tasarlanmalıdır. Web sitelerinin içinde kaybolmadan gerekli bilgilere erişim sağlanabilmesi için en az sayıda tıklamayla kısa zamanda içinde işlem yapılabilmesi önem göstermektedir (Uçak & Çakmak, 2009).

Programların ders boyutlarına göre destek hizmetleri irdelendiğinde derslerle ilgili yönlendirme bağlantıları bulunmakta kayıt ya da derslere özgü bir destek hizmeti yer almamaktadır. Program ve derslerle ilgili bilgiler Açıköğretim İnternet Sayfasında ve Anadolu Bilgi Paketi sayfasında yer almakta olup AOSDESTEK'te dersler ilgili öğrenen soruları, İnternet sayfası bağlantılarına yönlendirilmektedir. Kayıt yaptırmak isteyen öğrenenler, programlar ve dersler ile ilgili bilgilere erişebilmek için birden fazla bağlantıya birden fazla tıklamayla girmesi ve bağlantılar arasında gezinmesi gerekmektedir. Kayıt yaptıran öğrenenler, seçmeli ders uygulaması olmadığı için programdaki tüm dersleri alarak mezun olması

gerektiğinden; programa kaydolmadan derslerle ilgili yeterli bilgilere sahip olması akademik başarı açısından önemli olabilmektedir. Bazı öğrenenler kayıt yaptırdığı programda okutulan ve zorlandığı dersler nedeniyle kaydını yenilememekte ya da kaydını sildirmektedir. Bu da öğrenenlerin akademik hayatına devam etmeme nedenlerinden biridir (Mojdeh, 2014). Okutulan derslerin içeriği ile ilgili bilgiler farklı bir bağlantıda yer almakta öğrenenler, dersler için bilgi paketi sayfası üzerinden her ders için bağlantılara ayrı ayrı tıklamasıyla görüntüleyebilmektedir. Pierrakeas vd. (2004) öğrenenlerin öğrenime devam etmeme gerekçelerini; profesyonel, ailevi/kişisel, sağlık ve akademik sebepler olarak belirtmekte olup yaptıkları çalışmada; öğrenime devam etmemenin akademik boyutunda öğretim görevlilerinden yeterince destek alamaması, öğrenme yöntemlerini yeterince anlayamaması ve yükseköğretim düzeyinde belirli dersler hakkında ön koşul bilgisine sahip olmaması şeklinde ifade etmektedir. Pierrakeas vd.'nin çalışması, bazı öğrenenlerin yanlış program seçtiği için öğrenime devam edemediklerini ortaya koymaktadır. Yükseköğretim kurumlarına kayıt yaptıracak öğrenenler için İnternet kullanımının yaygınlaşmasıyla program ve ders bilgileri, Web siteleri üzerinden verilmektedir. Ayrıca kayıt öncesi destek hizmetleri de İnternet üzerinden verilebilmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı, Anadolu Üniversitesi AÖS'te aktif programlarda okutulan derslerin dağılımının ders aidiyetlerine göre analiz edilerek diğer programlarla ilişkisinin belirlenmesidir. Bu kapsamda 2023-2024 öğretim yılında ders aidiyeti uygulamasında bulunan programlar, dersler ve ders aidiyetleri incelenmiştir. Bu bağlamda, aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. AÖS'te program ve derslerin genel durumu nasıldır?
2. Derslerin birden fazla programda açılma durumu nasıldır?
3. Programlardaki derslerin ön lisans ve lisans derecelerine göre;
  - a. Ön lisans programlarındaki ders aidiyetlerinin dağılımı nasıldır?
  - b. Lisans programlarında ders aidiyetlerinin dağılımı nasıldır?

Bu çalışmada, yukarıdaki sorulara aranan cevaplar doğrultusunda AÖS kayıtlarında derslerle ilgili öğrenenlere yönelik kayıt destek sisteminin ortaya konulması amaçlanmaktadır.

Yöntem

Nitel araştırma yöntemlerinden biri olan durum çalışması; gerçek hayat ya da daha belirli sistemler hakkında gözlem, mülakat, materyal, rapor ve doküman gibi çoklu bilgi kaynakları vasıtasıyla araştırmacının derinlemesine ve detaylı bilgi topladığı bir durum betimlemesi veya durum temalarını ortaya koyduğu bir yaklaşımdır (Creswell, 2013). Veri toplamak için mülakat, doğrudan gözlem, katılımcı gözlem, somut eserler ve arşiv kayıtları kullanılabilir (Yin, 2009) Doküman analizi, diğer nitel yöntemler için ek bilgi kaynağı olabildiği gibi tek başına bir araştırma yöntemi de olabilmektedir (Yıldırım & Simsek, 1999). Sak vd. (2021) eğitim alanında eğitim programları ve ders içerikleri, doküman analizi yöntemi kullanılarak araştırılabildiğini belirtmektedir. Bowen (2009) doküman analizinin aşamalarını analitik bir şekilde; dokümanları bulma, seçme, değerlendirme ve sentezleme olarak sıralamaktadır. Öğrenenlerin AÖS'e kayıt yaptırabildiği ön lisans ve lisans programlarında okutulan derslerin, ders aidiyetlerine göre belirli ölçütler çerçevesinde analizini yapmak amacıyla gerçekleştirilen araştırmasında doküman analiziyle ilgili Bowen'ın sıraladığı adımlar izlenmiştir.

Bulgular

Gerçekleştirilen tarama çalışmasına; aktif programlar ile 2021-2022 öğretim yılından itibaren öğrenen alımı yapılmayan Adalet ile Özel Güvenlik ve Koruma Ön Lisans Programları dahil ders aidiyeti listesinde 65 program dahil edilmiştir.

Tablo 2		
<i>Ders Aidiyet Listesine Göre Derslerin Başka Programda Okutulma Durumu</i>		
Dersin Okutulduğu Program Bilgisi	N	%
Sadece bir programda okutulan ders sayısı	881	77,76
Birden fazla programda okutulan ders sayısı	252	22,24
<i>Toplam</i>	<i>1.133</i>	<i>100</i>

Tablo 2'de derslerin okutulduğu program sayıları yer almaktadır. Buna göre 2023-2024 öğretim yılında ders kodlarına göre toplam 1.133 ders bulunmakta olup bu derslerden 252'si birden fazla programda okutulmaktadır. 881 ders ise sadece bir programda okutulmaktadır.

Tablo 3

Birden Fazla Programda Okutulan Derslerin Kaç Farklı Programda Yer Aldığı Bilgisi

Okutulan Program	60	59	26	14	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2
N	4	2	1	1	3	1	1	6	8	5	3	27	43	127

Tablo 3 incelendiğinde en az iki programda okutulan 127 ders bulunmaktadır. Buna karşın 60 programda da 4 ortak dersin okutulduğu görülmektedir. Ders aidiyeti listesindeki programlar, birden fazla programda okutulan derslere göre incelendiğinde; 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununda (1982) zorunlu dersler olan; Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II, Türk Dili I ve Türk Dili II dersleri 60 programda, Yabancı Dil I ve Yabancı Dil II dersleri 59 programda okutulmaktadır. Bu derslerden sonra Hukukun Temel Kavramları dersi 26 programda, Genel İşletme dersi 14 programda; İktisada Giriş I, İktisada Giriş II ve Temel İlk Yardım Bilgisi dersleri 11 program okutulmaktadır.

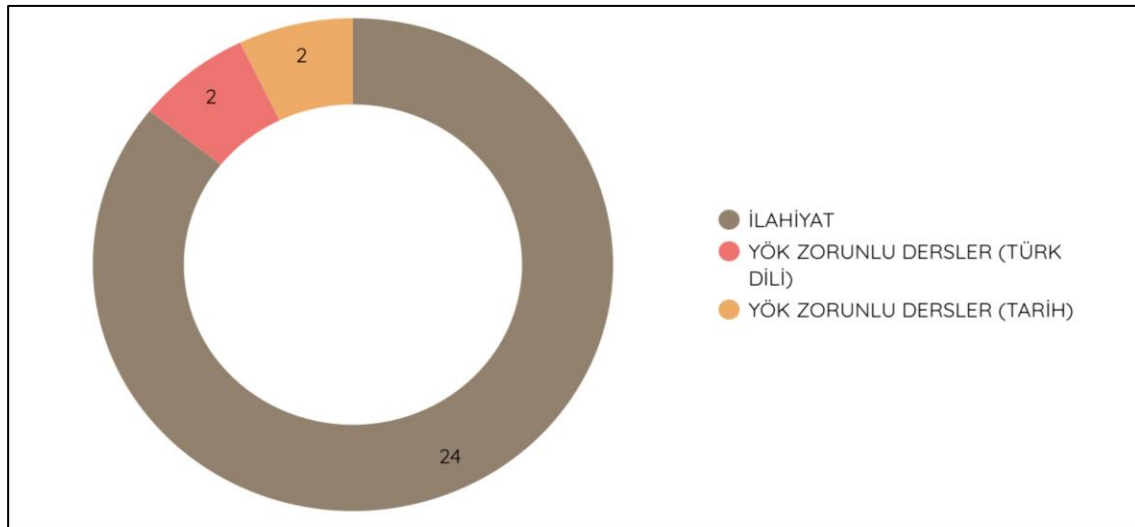
Tablo 4

Ön Lisans Programlarındaki Ders Listelerinin Ders Aidiyeti Dağılımına Göre İncelenmesi

Program	N	Aynı	Farklı	%
İlahiyat	28	24	4	85,71
Laborant ve Veteriner Sağlık	29	23	6	79,31
Coğrafi Bilgi Sistemleri	24	18	6	75,00
Acil Durum ve Afet Yönetimi	28	21	7	75,00
Aşçılık	24	17	7	70,83
Tarım Teknolojisi	24	17	7	70,83
Adalet	23	16	7	69,57
Özel Güvenlik ve Koruma	22	15	7	68,18
Elektrik Enerjisi Üretim, İletim ve Dağıtım	24	16	8	66,67
Fotoğrafçılık ve Kameramanlık	22	14	8	63,64
Spor Yönetimi	22	14	8	63,64
Medya ve İletişim	22	14	8	63,64
Çocuk Gelişimi	24	15	9	62,50
İş Sağlığı ve Güvenliği	24	15	9	62,50
Engelli Bakımı ve Rehabilitasyon	24	15	9	62,50
Kültürel Miras ve Turizm	22	13	9	59,09
Perakende Satış ve Mağaza Yönetimi	22	12	10	54,55
Web Tasarımı ve Kodlama	24	13	11	54,17
Yaşlı Bakımı	23	12	11	52,17
Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı	22	11	11	50,00
Sosyal Medya Yöneticiliği	22	11	11	50,00
Ev İdaresi	22	11	11	50,00
Radyo ve Televizyon Programcılığı	23	11	12	47,83
Çağrı Merkezi Hizmetleri	24	10	14	41,67
Dış Ticaret	22	9	13	40,91
Turizm ve Seyahat Hizmetleri	22	9	13	40,91
Muhasebe ve Vergi Uygulamaları	25	10	15	40,00
İnsan Kaynakları Yönetimi	24	9	15	37,50

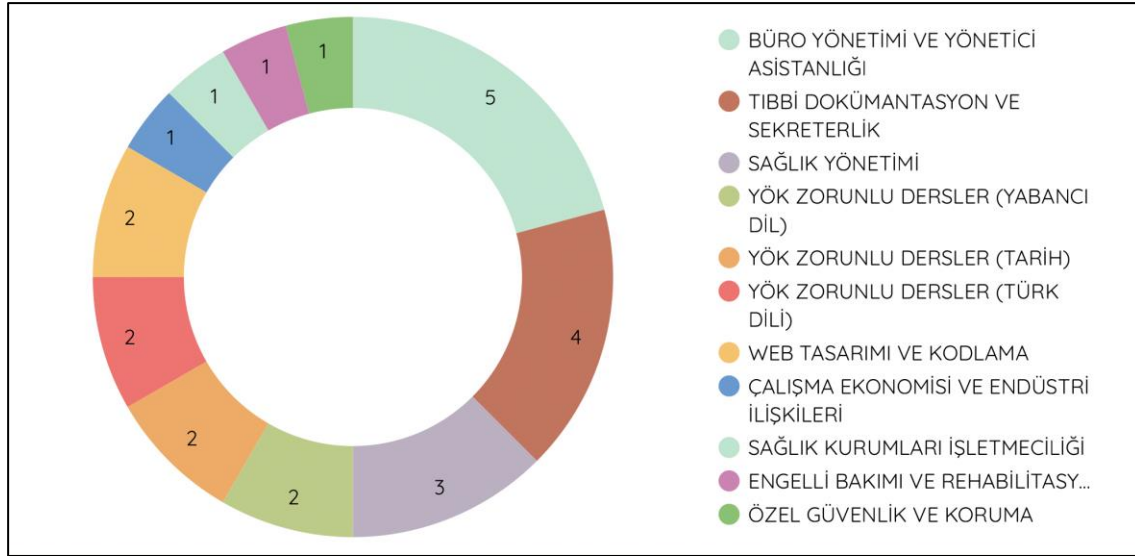
Halkla İlişkiler ve Tanıtım	24	9	15	37,50
Menkul Kıymetler ve Sermaye Piyasası	22	8	14	36,36
Emlak Yönetimi	22	8	14	36,36
Bilgisayar Programcılığı	26	9	17	34,62
Bankacılık ve Sigortacılık	24	8	16	33,33
Yerel Yönetimler	22	7	15	31,82
Sağlık Kurumları İşletmeciliği	24	7	17	29,17
Lojistik	24	7	17	29,17
Marka İletişimi	22	6	16	27,27
Sivil Hava Ulaştırma İşletmeciliği	26	7	19	26,92
Sosyal Hizmetler	24	6	18	25,00
İşletme Yönetimi	24	6	18	25,00
Turizm ve Otel İşletmeciliği	22	5	17	22,73
İlahiyat (Arapça)	28	6	22	21,43
Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik	24	4	20	16,67
<i>Ortalama</i>	<i>24,139</i>	<i>11,581</i>	<i>12,116</i>	<i>48,64</i>

Tablo 4'te 43 ön lisans programının dersleri incelendiğinde ön lisans programlarında ortalama 24,139 ders okutulmaktadır. Bu derslerin %48,64'ünün ders aidiyeti, okutulduğu programla aynıdır. Bir başka ifadeyle bu derslerin %51,36'sı en az başka bir programda okutulmakta olup bu derslerin aidiyeti farklı programdadır.

Şekil 2. Ön Lisans Programında Ders Aidiyet Oranı En Yüksek Olan Programın Dağılımı (İlahiyat)

Şekil 2'de en çok ders aidiyeti benzerlik değerine sahip olan İlahiyat Ön Lisans Programında 28 ders okutulurken bu derslerden 4'ünün aidiyeti farklı programlardadır. Ders aidiyeti farklı olan dersler; YÖK zorunlu dersleri olan Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II, Türk Dili I ve Türk Dili II dersleridir.

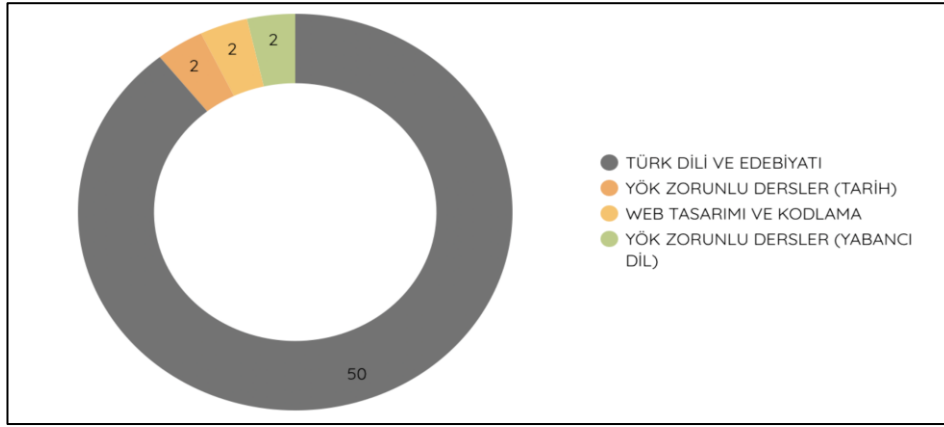
Şekil 3. Ön Lisans Programında Ders Aidiyet Oranı En Düşük Olan Programın Dağılımı (Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik)

Şekil 3'te en az ders aidiyeti benzerlik değerine sahip olan Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik Ön Lisans Programında 24 ders okutulurken bu derslerden 20'sinin aidiyeti, farklı programlardadır. Şekil 3'te görüleceği üzere programının kendisinin dersi aidiyeti 4 iken ders aidiyeti Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı programında olan ders sayısı 5'tir. İlahiyat (Arapça) Programı ise İlahiyat Programının Koordinatörlüğü bünyesinde yer almaktadır.

Tablo 5				
<i>Lisans Programlarındaki Ders Listelerinin Ders Aidiyeti Dağılımına Göre İncelenmesi</i>				
Program	N	Aynı	Farklı	%
Türk Dili ve Edebiyatı	56	50	6	89,29
Tarih	59	49	10	83,05
Uluslararası İlişkiler (İngilizce)	46	38	8	82,61
İşletme (İngilizce)	44	36	8	81,82
Sosyoloji	57	39	18	68,42
Turizm İşletmeciliği	43	29	14	67,44
İşletme	44	29	15	65,91
Görsel İletişim Tasarımı	32	20	12	62,50
Uluslararası İlişkiler	44	27	17	61,36
İktisat	44	26	18	59,09
Halkla İlişkiler ve Reklamcılık	44	25	19	56,82
Sağlık Yönetimi	48	27	21	56,25
Yönetim Bilişim Sistemleri	46	25	21	54,35
Sosyal Hizmet	40	21	19	52,50
Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri	44	22	22	50,00
Felsefe	58	28	30	48,28
Havacılık Yönetimi	44	20	24	45,45
Maliye	44	20	24	45,45
Uluslararası Ticaret ve Lojistik	43	18	25	41,86

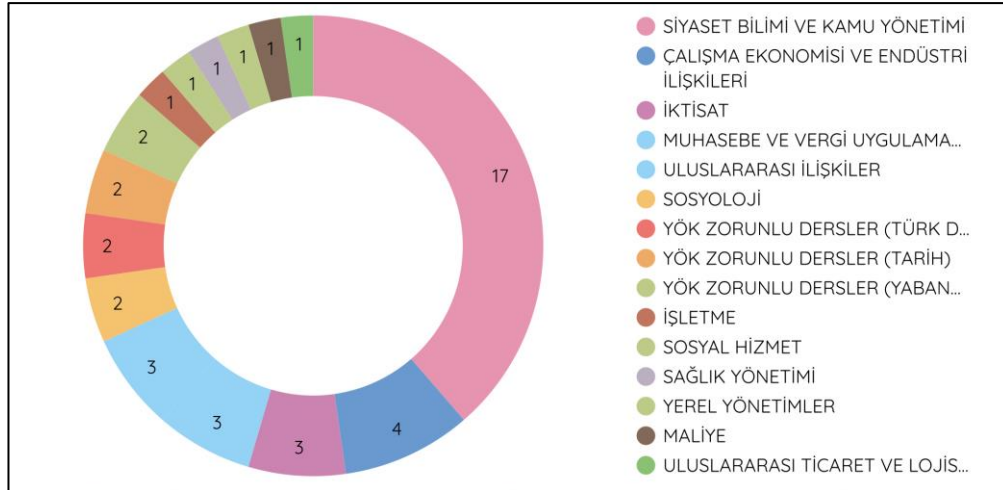
İktisat (İngilizce)	34	14	20	41,18
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi	44	17	27	38,64
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi (İngilizce)	34	9	25	26,47
<i>Ortalama</i>	<i>45,09</i>	<i>26,772</i>	<i>18,318</i>	<i>58,12</i>

22 lisans programının ders aidiyetleri Tablo 5'te sunulmuştur. Lisans programlarında ortalama 45,09 ders okutulurken bu derslerin %58,12'sinin ders aidiyeti, okutulduğu programla aynı olup bu derslerin %41,88'i en az başka bir programda okutulmaktadır ve derslerin aidiyeti farklı programdadır. Görsel İletişim Tasarımı, İktisat (İngilizce) ve Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi (İngilizce) Programları 2020-2021 öğretim yılında açıldığından 7 ve 8. yarıyıl dersleri okutulmamaktadır.

Şekil 4. Lisans Programında Ders Aidiyet Oranı En Yüksek Olan Programın Dağılımı (Türk Dili ve Edebiyatı)

Şekil 4'te en fazla ders aidiyeti benzerlik değerine sahip olan Türk Dili ve Edebiyatı Lisans Programında 56 ders okutulurken bu derslerden 6'sının aidiyeti farklı programlardadır. Ders aidiyeti farklı olan derslerden 4'ü YÖK zorunlu dersleri olan Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II, Yabancı Dil I ve Yabancı Dili II dersleridir. Bu bağlamda, Türk Dili ve Edebiyatı Lisans Programının ders aidiyeti benzerlik oranı %89,29'dur.

Şekil 5. Lisans Programında Ders Aidiyet Oranı En Düşük Olan Programın Dağılımı (Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi)

Şekil 5'te ders aidiyeti açısından en az düzeyde benzerlik değerine sahip olan Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Lisans (İngilizce) Programıdır. Bu program, 2020-2021 öğretim yılında açıldığı için 7 ve 8. yarıyıl dersleri henüz okutulmamakta ve programda toplam 34 ders bulunmaktadır. Bu nedenle, araştırmada sondan ikinci sıradaki Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Lisans Programı için Şekil 5'te ders aidiyeti dağılımı gösterilmiştir. Şekil 5'te görüldüğü üzere programda okutulan 44 dersin 27'si farklı programlardadır. Bu bağlamda, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Lisans Programı Lisans Programının ders aidiyeti benzerlik oranı %38,64'dır. Şekil 5'te Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Lisans Programında kendi ders aidiyetinin 17 olduğu, en yakın programın 4 ders ile Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkiler Lisans Programında olduğu görülmektedir.

Tablo 6.

Ders Aidiyetlerinin Yüzdeleri Değerlerinin Dağılımında Ön Lisans ve Lisans Karşılaştırması

Derece	N	Ortalama	Medyan	Mod	St. Sapma	Varyans	Aralık	Minimum	Maks.
Ön Lisans	43	48,64	50,00	63,64	18,272	333,891	69,04	16,67	85,71
Lisans	22	56,64	56,25	45,45	14,623	224,429	56,58	26,47	83,05

Tablo 6'da derecelerine göre değerlerin karşılaştırılması yer almakta olup ön lisans programlarında 120 kredilik, lisans programlarında ise 240 kredilik dersler okutulmaktadır. Bu nedenle, toplam ders sayısı yerine yüzdeleri değerlere göre analiz yapılması daha anlamlı olmaktadır. Ders aidiyetlerinin yüzdeleri değerlerine bakıldığında; ön lisans programlarında %48,64 ve lisans programlarında %56,64'tür.

Sonuçlar ve Öneriler

Açık ve uzaktan öğretim teknolojileri, mektupla eğitimden günümüzü her dönem eğitim-öğretim faaliyetlerinin nasıl gerçekleştirilebileceğini, teknolojinin nasıl entegre edilebileceğini gösterme konusunda öncü olmuştur. Bu bağlamda açık ve uzaktan öğretim teknolojilerinde kullanılan ortamların; öğrenenler ve mezunlar için kolay kullanılabilir ve erişilebilir olması gerekmektedir (Süral, 2021). Kayıt öncesinde program ve derslerle ilgili pratik bilgiler içeren sistemler, açık ve uzaktan öğrenenler için önem taşımaktadır. Yükseköğretim kurumlarının bu bilgileri, öğrenenlere kolay ve erişilebilir sunması öğrenenlerin kayıt yapacağı program hakkında doğru bilgilere ulaşmasını sağlayacaktır. AÖS'te ders aidiyetleri bize ön lisans programlarında İlahiyat, lisans programlarında ise Türk Dili ve Edebiyatı'nın en çok ders aidiyeti barındıran programlar olduğu görülmektedir. Bu sonuç bize, İlahiyat ve Türk Dili ve Edebiyatı programlarındaki derslerin başka programlara dahil edilmesinin mümkün olmadığını ve kendine özgü dersleri barındırdığını göstermektedir. Dersler detaylı olarak incelendiğinde 2547 sayılı Kanun gereği YÖK zorunlu dersler olan Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II, Türk Dili I ve Türk Dili II, Yabancı Dil I ve Yabancı Dil II derslerinin ortak okutulduğu görülmektedir. Bu derslerin yanı sıra Hukukun Temel Kavramları dersi 26 programda, Genel İşletme dersi 14 programda; İktisada Giriş I, İktisada Giriş II ve Temel İlk Yardım Bilgisi dersleri 11 program okutulduğu görülmektedir. Bu da bize bu derslerin farklı programlardaki program koordinatörleri tarafından kendi programlarında aktif olarak okutulduğunu göstermektedir.

Derecelerine göre programların ders aidiyetlerine ilişkin sonuçlara bakıldığında lisans programlarındaki ders aidiyetlerinin aynı olma oranı, ön lisans programlarındakinden daha yüksektir. Bu sonuç, ön lisans programlarındaki derslerin aynı zamanda başka programda da okutulduğunu göstermektedir. Diğer bir değişle ön lisans programlarındaki ders aidiyeti oranı daha düşük olduğundan ön lisans programlarındaki derslerin çoğunun başka programlarda okutulan derslerden oluştuğu söylenebilir.

Araştırma sonuçlarına göre AÖS'teki aktif ders havuzunda yer alan yaklaşık her beş dersten biri, birden fazla programda okutulmaktadır. Girginer ve Özkul (2004) açık ve uzaktan öğretimde kurumların derslerin içeriklerine verdiği kararların, derslerin değerlendirmesini etkilediğini ifade etmektedir. Birden fazla programda okutulan derslerin sadece ait olduğu program özelinde değil okutulduğu tüm programlar özelinde ele alınması, ölçme ve değerlendirme açısından önem göstermektedir. AÖS'te bir dersi alan öğrenen sayısı 30 ve üzerindeyse; harf notları, tüm programlardaki öğrenenlerin dersi aldıkları dönemdeki başarı

notları dikkate alınarak hesaplanmaktadır (Anadolu Üniversitesi, 2022). Bu nedenle, programlarda okutulan tüm derslerin zorunlu olduğu göz önünde bulundurularak müfredatın oluşturulması ve bu müfredatın öğrenenlerle kayıt yaptırmadan önce paylaşılması, akademik başarısı açısından da önem göstermektedir. Kayıt destek sistemi gibi araçların tasarlanması halinde öğrenenler, kayıt yaptıracığı programda okutulan derslerle ilgili bilgileri pratik bir şekilde görebileceği gibi bu derslerin başka hangi programlarda okutulacağını görebilerek, sınavlarda hangi gruplarla birlikte değerlendirileceğini bilerek kayıt yaptırabilir. Aksi takdirde akademik başarı sağlayamayan öğrenenler, öğrenime devam etmeme ya da ilişkisini kesme yönünde karar alabilmektedir (Kılıçaslan, 2021). Xenos, Pierrakeas ve Pintelas (2002) yaptıkları araştırmada açık ve uzaktan sistemindeki öğrenenlerin, öğrenime devam etmeme nedenlerinden biri olarak; öğrenenlerin, kayıt yaptırdığı programdaki derslerin yükünü önceden tahmin edememesi olarak ifade etmektedir. Ashby (2004) Kayıt yaptırdıktan sonra programdaki derslerde zorlanan öğrenenlerin öğrenimine devam etmesi için yükseköğretim kurumlarının öğrenenlere akademik destek vermesini, ders materyallerinin geliştirilmesini ve gerekli durumda müfredatın güncellenmesini önermektedir.

Yükseköğretim programlarında öğrenenlerin hedeflenen program çıktıklarına ulaşması ve mezun olanların programlarıyla ilgili yeterlikleri sağlaması için okutulan derslerin ve ders içeriklerinin akademik kriterlere uygun olarak tasarlanması ve sürekli güncel tutulması gerekmektedir (Morgan, 1995). Açık ve uzaktan öğretim yapan yükseköğretim kurumları, öğrenenlerin akademik başarısını artırmak için programların derslerini, müfredatını ve çıktıklarını şeffaf bir şekilde paylaşmalı ve öğrenenlerin bu bilgilere kolay bir şekilde erişmesine imkan vermelidir. Gelişen teknolojiyle beraber açık ve uzaktan öğretim yapan yükseköğretim kurumları, öğrenen merkezli ve kalite odaklı dersleri, tüm dünyadaki öğrenenler ile etkileşim kurarak buluşturabilmektedir (Bates, 1997). Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Sistemi, sadece Türkiye’de değil yurtdışında da yükseköğretim olanağı sağlamaktadır (Anadolu Üniversitesi, 2022). Bu bağlamda, programların ders listeleri ve içeriklerinin evrensel kalite standartlarına uygun olması, öğrenenlerin akademik başarısının yanı sıra programların denkliği ve alınan derslerin diğer yükseköğretim kurumlarında sayılarak kredilerin transfer edilmesine de imkan vermektedir. Bakioğlu ve Gürbüzer (2017) yükseköğretim kurumlarının yeni açacağı bir programda okutacağı derslerin diğer yükseköğretim kurumları tarafından sayılması için önceden tüm çalışmaları yapması gerektiğini ifade etmektedir. Buna ilave olarak yurtdışındaki bazı yükseköğretim kurumları, kalite kriterlerini karşılamak için diğer kurumlarla kredi transferi konusunda resmi anlaşmalar yapmaktadır. Bologna sürecinin temel başlıkları arasında

yaşam boyu öğrenme, kredi transferi ve öğrenci hareketliliği yer almaktadır (Zgaga, 2006). Türkiye’deki yükseköğretim kurumları da benzeri anlaşmaları yaparak, ortak derslerin transfer edilmesini sağlamak amacıyla Türkiye’deki yükseköğretim açısından hem Bologna Süreci hem de Temel Yeterlikler Çerçevesine uygun olacak şekilde derslerle ilgili tüm verileri, birbirleriyle paylaşabilir. Bu sayede, Bologna Sürecinin hedeflerinden biri olan yaşam boyu öğrenme amacıyla birden fazla yükseköğretim programında öğrenimine devam edenlerin aynı dersleri tekrar almaması sağlanabilir (Wachter, 2004). Ayrıca, öğrenenler için seçmeli ders uygulaması hayata geçirilebilir. Bu araştırmada elde edilen program ve derslerle ilgili veriler, AÖS’te seçmeli ders çalışmaları için de kullanılabilir. Programlarda okutulan ortak dersler için, program koordinatörleri ve alanındaki uzman kişilerin yapacağı çalışmalarla seçmeli ders havuzu oluşturulabilir.

Ortak derslerin bu kadar yoğun olduğu, büyük bir öğrenen kitlesi ile kayıt gerçekleştirmeye çalışan AÖS’te ders aidiyetlerinin program seçiminde öğrenenlere kayıt destek sisteminde gösterilerek bilgilendirilmesi sağlanabilir. Bunun yanı sıra Anadolu Bilgi Paketi (ABP) sayfasında olan ders içeriklerinin hızlı aranabilmesi ve filtrelenmesi sağlanırsa öğrenen doğrudan ders içeriğinde geçen konuları aratarak da program ve dersler hakkında bilgi sahibi olabilir.

2023-2024 öğretim yılında bir programa kayıt yaptırmak isteyen bir öğrenen;

- ÖSYM’nin yaptığı bir sınavla AÖS’e kayıt yaptırmak için kayıt yaptırılacak program bilgilerini ÖSYM kılavuzlarını osym.gov.tr adresi üzerinden incelemeli
- Detaylı program bilgileri ve ders listeleri için anadolu.edu.tr/acikogretim adresinde Nasıl Öğrenci Olabilirim bağlantısından bilgi almalı
- Derslerin içeriği gibi detaylı bilgileri için abp.anadolu.edu.tr adresindeki Anadolu Bilgi ABP sayfasında her program ve ders için farklı sayfalarda dolaşmalıdır (Anadolu Üniversitesi, 2023b).

Kayıt destek sisteminde kullanıcıların hızlı arama yapabilmesi, program ve derslerle ilgili bilgiye hızlı ulaşmasını kolay hale getirecektir. Kayıt destek sisteminde ders aidiyeti dağılımının gösterilerek programların diğer hangi programlarla iç içe olduğu ve bunun ne düzeyde olduğunun gösterilmesi planlanmaktadır. Anadolu Üniversitesi AÖS öğrenenler için farklı destek sistemleri sunulmaktadır. Bu sistemlerle entegre öğrenenin ihtiyacına cevap verebilecek kayıt destek sisteminin geliştirilmesi ve kullanıma sunulmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Açık ve uzaktan öğretim kurumları, çağın gereği olarak öğrenenlerin bilgilere, hızlı ve kolay ulaşmasını sağlamalıdır (Taşkiran, 2017). Kayıt destek sistemi gibi

sistemlerin yanı sıra yapay zeka destekli yeni teknolojilerle öğrenenlerin bu hizmetleri kesintisiz alması sağlanabilir. Kolay ve anlaşılabilir sistemler; öğrenenler programlar ve dersler hakkındaki en güncel bilgileri, İnternet ortamında kendi başlarına takip edebilmesini ve aradığı sorulara cevap bulabilmesini sağlayabilir (Pulist, 2022).

Kaynakça

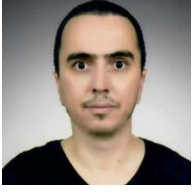
- Anadolu Üniversitesi. (2022). *Açıköğretim Sistemi*. <https://www.anadolu.edu.tr/acikogretim>
- Anadolu Üniversitesi. (2023a). *Açıköğretim Sistemi Kılavuzları*. <https://www.anadolu.edu.tr/acikogretim/aof-kilavuzlar>
- Anadolu Üniversitesi. (2023b). *Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Öğrenci Destek Sistemi*. <https://aosdestek.anadolu.edu.tr>
- Ashby, A. (2004). Open Learning: The Journal of Open, Distance and e-Learning Monitoring student retention in the Open University: definition, measurement, interpretation and action. *Open Learning*, 19(1). <https://doi.org/10.1080/0268051042000177854>
- Bakioğlu, A., & Gürbüz, B. Bayrak. (2017). *Kanada yükseköğretiminde kalite*.
- Bates, T. (1997). *The impact of technological change on open and distance learning*, *Distance Education*, 18(1), 93–109. <https://doi.org/10.1080/0158791970180108>
- Baykal, M. (2017). Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi(TYÇ)'nin Öğrenci Değerlendirme Programı (PISA) Açısından Değerlendirilmesi. *Yeditepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(8), 69–79. <https://dergipark.org.tr/en/pub/edu7/issue/36504/414111>
- Binali, T., Tsai, C.-C., & Chang, H.-Y. (2021). NC-ND license University students' profiles of online learning and their relation to online metacognitive regulation and internet-specific epistemic justification. *Computers & Education*, 175, 104315. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2021.104315>
- Bowen, G. A. (2009). Document Analysis as a Qualitative Research Method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27–40. <https://doi.org/10.3316/QRJ0902027>
- Bozkurt, A., Hamutoğlu, N. B., Liman Kaban, A., Taşçı Gülşah, & Aykut, M. (2021). Dijital bilgi çağı: Dijital toplum, dijital dönüşüm, dijital eğitim ve dijital yeterlilikler. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 35–63. <https://doi.org/10.51948/AUAD.911584>
- Creswell, J. W. (2013). *Qualitative Inquiry and Research Design*. SAGE.
- Girginer, N., & Özkul, A. E. (2004). Uzaktan Eğitimde Teknoloji Seçimi. *The Turkish Online Journal of Educational Technology-TOJET*, 3, 1303–6521.
- Hanson, R. E., & Jubeck, T. (1999). Assessing the Effectiveness of Web Page Support in a Large Lecture Course. *DEOSNEWS*, 9(9). https://www.learningdesign.psu.edu/assets/uploads/deos/deosnews9_9.pdf
- Huisman, J., Adelan, C., Hsieh, C.-C., Shams, F., & Wilking, S. (2012). Europe's Bologna Process and Its Impact on Global Higher Education. In D. K. Deardorff, H. de Wit, J. D. Heyl, & T. Adams (Eds.), *The SAGE Handbook of International Higher Education* (pp. 81–100). SAGE.
- Jadefrid, M., Lennartsson, J., Kleinhenz, C., & Blomberg, M. (2016). *Searching for sustainability-A blended course in how to search interdisciplinary*.

- Kehm, B. M. (2010). *Quality in European Higher Education: The Influence of the Bologna Process, Change: The Magazine of Higher Learning*, 42(3), 40–46. <https://doi.org/10.1080/00091381003704677>
- Kılıçaslan, G. (2021). *Üniversite hazırlık okulu öğrencilerinin akademik erteleme, motivasyon ve devamsızlık davranışları arasındaki ilişki*. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi.
- Lee, J. Y. (2003). Current status of learner support in distance education: Emerging issues and directions for future research. *Education Research Institute*, 4(2), 181–188.
- Mojdeh, K. (2014). Puzzle of Dropout in Open University. *Research Journal of Recent Sciences*, 3(3), 23–26. www.isca.me
- Morgan, A. R. (1995). *Open and distance learning today* (Lockwood, Fred). Routledge.
- Nielsen, J. (1998). *Introduction to Web Design*. <https://dl.acm.org/doi/pdf/10.1145/286498.286557>
- Öztürk, Ö. (2018). Açıköğretim programlarına kayıt yaptıran ve yaptırmayan öğrencilerin açıköğretim sistemine yönelik görüşleri. *AUAd*, 157–170. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/465604>
- Pierrakeas, C., Xenos, M., Panagiotakopoulos, C., & Vergidis, D. (2004). View of A Comparative Study of Dropout Rates and Causes for Two Different Distance Education Courses. *International Review of Research in Open and Distance Learning*, 5(2). <https://www.irrodl.org/index.php/irrodl/article/view/183/804>
- Pulist, S. K. (2022). Use of chatbots as AI agents to augment services in open and distance learning system. *Applications of Artificial Intelligence in Education for Sustainable Development*. <https://www.researchgate.net/publication/360412281>
- Sak, R., Şahin Sak, İ. T., Öneren Şendil, Ç., & Nas, E. (2021). Doküman Analizi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(1), 227–250. <https://doi.org/10.33400/kuje.843306>
- Simpson, O. (2000). *Supporting Students for Success in Online and Distance Education*.
- Süral, İ. (2021). Uzaktan eğitimde teknoloji yönetimi. In D. Taşcı & A. Yalçınkaya (Eds.), *Uzaktan Eğitimin Yönetimi: Dünü, Bugünü ve Geleceği* (pp. 127–143). Maltepe Üniversitesi Yayınları.
- Tait, A. (2000). Planning student support for open and distance learning. *Open Learning*, 15(3), 287–299. <https://doi.org/10.1080/713688410>
- Taşcı, C. N. (2009). *Zamanı Durduran Saat* (5. Baskı). Doğan Kitap.
- Taşkıran, A. (2017). Dijital çağda yükseköğretim. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 96–109. <https://dergipark.org.tr/en/pub/auad/issue/34114/377387>
- Thorpe, M. (2002). Rethinking learner support: the challenge of collaborative online learning. *Open Learning*, 17(2), 105–119. <https://doi.org/10.1080/02680510220146887A>

- Uçak, N., & Çakmak, T. (2009). Web Sayfası Kullanılabilirliğinin Ölçülmesi: Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Web Sayfası Örneği. *Kütüphaneciliği*, 22, 278–298.
- Wachter, B. (2004). The Bologna Process: Developments and Prospects. *European Journal of Education*, 39(3), 265–273.
- Xenos, M., Pierrakeas, C., & Pintelas, P. (2002). A survey on student dropout rates and dropout causes concerning the students in the Course of Informatics of the Hellenic Open University. *Computers & Education*, 39, 361–377.
- Yin, R. K. (2009). *Case Study Research: Design and Methods* (4th ed.). SAGE.
- Yıldırım, A., & Simsek, H. (1999). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. In *Seçkin*. Seçkin Yayıncılık. <https://open.metu.edu.tr/handle/11511/70532>
- YÖK. (1982). *Yükseköğretim Kanunu*. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.2547.pdf>
- Zgaga, P. (2006). Looking out: The Bologna Process in a Global Setting. *Norwegian Ministry of Education and Research*.

Yazarlar Hakkında

Sefa Emre ÖNCÜ

Sefa Emre ÖNCÜ, Anadolu Üniversitesi İşletme programında lisans eğitimini tamamlamış olup halen Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Bilimler Enstitüsü, Yükseköğretim Yönetimi Anabilim Dalı'nda yüksek lisans tez çalışmasına devam etmektedir. Yazar, on iki yıldır Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Merkez Büro Yöneticiliği'nde çalışmaktadır. Öncü, teknolojinin açıköğretim sistemine entegre edilmesi ile çalışmalarda görev almıştır. Çalışma alanları; yükseköğretim, açık ve uzaktan öğretim, destek sistemleri, teknolojinin yükseköğretim faaliyetlerinde etkin kullanılmasıdır.

Posta adresi: Anadolu Üniversitesi, AÖF Merkez Büro, Yunus Emre Kampüsü, Eskişehir TÜRKİYE
Tel (İş): +90 222 335 05 80
Eposta: seoncu@anadolu.edu.tr

Doç. Dr. İrfan SÜRAL

İrfan SÜRAL, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Elektrik Elektronik Mühendisliği'nde lisans ve yüksek lisans, Anadolu Üniversitesinde Uzaktan Eğitim alanında doktora eğitimini tamamlamıştır. Halen Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü'nde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Uzaktan eğitim, işletim sistemleri, bilgisayar ağları ve programlama dilleri derslerini yürüten Süral, çok sayıda projede de görev almıştır. Uzaktan eğitimde teknolojinin öğrenme-öğretme faaliyetlerinde etkin kullanılması, akıllı destek sistemleri, kişiselleştirilmiş öğrenme ortamları, öğrenme yönetim sistemleri, açık kaynak kodlu sistemler ve altyapı sistemleri üzerine araştırma ve geliştirme faaliyetlerini yürütmektedir.

Posta adresi: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi BÖTE Bölümü, Meşelik, Eskişehir TÜRKİYE
Tel (İş): +90 0 222 239 37 50
Eposta: isural@ogu.edu.tr
URL: <http://www.irfansural.com>